

המוכר את הספינה פרק חמישי בבא בתרא ע"ה.

עין משפט נר מצוה

בב א מ"י פ"ג מהל'
מכירה הל' ח' ופ"ג הל'
י סמנ' לז' טו ע"ש
ח"י ס"ז כ"ג פ"ג
בב ב מ"י פ"ג מהל'
מכירה הל' ח' סמנ' ע"ש
פג ע"ש ח"י ס"ז כ"ד
ספ"ח ח'
בר ג ד ה ו ז מ"י ע"ש הל'
ד ע"ש ע"ש ספ"ח ז':

לעני רש"י

צ"גנל"ש [צ"גנל"ש]
חב"ק (רעוהו בטן)
של חסות וכו' (כ"ג)
פוטריאל [פוטריאל]
חב"ק (חלק מהרמה)
ששמים על זוהה האתרו.

רבינו גרשום

ומדרשת דברי חכמים;
ומשני ה"ה וכו' והא קמ"ל
דאמ"ר לאמרו וכו' וכו'
ומהו וריסקא לא קני. דלא
לריכבא אדם עומדין ולא
כליו ממש ניהו: מרכבתא
דש"י בלע"ז שבח"ג א'
אלה דריכבא אשה. ששמי
קאמ"ר מצד אחת לא שכיב
רכיבה אלא משהו: איבע"א
לבו בערוך. על החמור
היה מוכרין אותו שק
ודיסקא וכו': מחלוקת.
דרבנן נתנום דרבנן סברי
אמ"ר דבשעת מכירה ערוך
עליו לא מכרן משום
דלאו לריכבא עומד אלא
למשוי נתנום המדי סבר
הואיל בשעת מכירה ערוך
עליו ובין ליה: או דילמא
בשעת ערוך עליו מחלוקת.
דרבנן סברי לא שיכא
לחמור נתנום סבר שיכא:
ת"ש: אלא טיפא דברייתא
דחמור וכו' (קמ"ג) ובזמן
שאמר לו הואי וכו' מה
שעליו יהוהו כשערוך
עליו כולן מכורין אי
אברה בשלמא בערוך עליו
מחלוקת דרבנן והכא אמאי
כולן מכורין משום דפירש
לוא וכו' מהו ערוך עליו
בזמן שאמר לו דיקא כרבנן
דשכמא דאמר לו הא לא
אמר לו לא. ואילו נתנום
דאמר ליה כיון ערוך עליו
אמ"ר דלא אמר ליה הוא
וכל מה שעליו מכורין. אלא
אי אמרת בשאין ערוך עליו
מחלוקת אבל בערוך עליו
וכל מה שעליו הוי אלו
מכורין הא טיפא דקמ"ג
בזמן שאמר דמשמע טעמא
דאמר הכי מכורין הא לא
אמר ליה הוי מכורין אמ"ר
ידעון עליו. מני לא רבנן
ולא נתנום הוליא דהתייהו
מוד דכי ערוך עליו אמ"ר
דלא אמר יהוהו מכורין.
לכאמרי לעולם אימא לך
בשאין ערוך עליו מחלוקת
אבל בערוך עליו דברי הכל
הוא מכורין. ודקא קשיא
לך הא טיפא מני. איכא
דמאן איצטרבא למתניה. ולא
לעולם איכא דרבנן. ולא
תימא בזמן שאמר הוא
וכל מה שעליו דאי ערוך
עליו אמ"ר דלא אמר הוי
מכורין. אלא אימא בזמן
שאמר הוא וכו' מה שראוי
לחיות עליו דמשמע דבשעת
מכירה עליו ערוך דהשתא
דאי טעמא דאמר הוא
דכי מה שראוי להיות עליו
דמי כמון שישן עליו והרי
זו מכורין לא לא אמר
אל: ת"ש ממתני' ר' יהודה
[אומרי] פעמים מכורין וכו'.
(א) מאי לאו ר' יהודה טעמא
דנחום מפרש כ"ד אמר נחום
מכורין בשעתו עליו דהיינו
חמורין כלילי. אלא
בערוך עליו פליגי נחום
על רבנן: לא ר' יהודה.

וכי תימא דרבנן ביטול מקח לית להו בו. הוה מלי למיפרך מרישא
דקמני אלו דברים שאין להם אונאה העדשים והקרקעות כו'
מכלל דשאר דברים יש להן אונאה אלא משום דהוי מני לדחוי הא
מני ר' יהודה היא: אבל בכדי שאין הדעת טועה [לא אימור]
מתנה בו. אומר ריב"ז דליכא

למפרך מהכא לר"ז דאמר דפרק
א האשה (קדושין דף נו: ושם) גבי מקדש
אחותו אדם יודע שאין קדושין
תופסין בלחמותו וגומר ונתן לשם
פקדון דהמס אין המעשה קיים
כל עיקר" אכל הכל לענין למד
המקח קיים ואין סבירא שמעו
למדה לא יחזיר השומר יחזיר ומיהו
האי שטייאל לא שייך בזהו נשך
(צ"ג ע"ד פ"ג): גבי האי מאן דיוזף
פשיטי מחזניה ואשכח ימירתא אס
כדי שאין הדעת טועה לא כריכי
לאהדורי לימור בנתמנה יהבנה ניהליה
וי"ל דהמס ליכא למימר דפקדון
הוא שאינו יודע שיחזור וימנה אותו
ועוד אפילו יודע מסתמא כיון דלא
יודעו שכן ימירות אין דעתו
למצעו: אבל בשאין ערוך עליו
מודה להו נחום המדי. לרבנן דלא
קנה והיינו דוקא נשק ודיסקיא
מכורין מיתבי חמור וכליו אני מוכר לך ה"ז
מכר את האוכף ואת המרדעת ואת הקילקלי
ואת החבק אבל לא מכר שק ודיסקיא וכומני
ובזמן שאמר לו הואי וכו' מה שעליו הרי
כולן מכורין טעמא דא"ל חמור וכליו הוא דקני
אוכף ומרדעת הא לא א"ל הכי לא (א) הוא
הדין דאמ"ר דלא אמר ליה חמור וכליו נמי
אוכף ומרדעת מכורין והא קמ"ל דאמ"ר
דאמר ליה חמור וכליו שק ודיסקיא וכומני
לא קני מאי כומני אמר רב פפא בר שמואל
מרכבתא דנשי איבעיא להו בערוך עליו
מחלוקת אבל בשאינן עליו מודה להו נחום
המדי אלו דלמא בשאינן עליו מחלוקת
אבל בערוך עליו מודה להו נחום ת"ש
ובזמן שאמר לו הוא וכו' מה שעליו הרי כולן

מכורין אי אמרת בשלמא בערוך עליו מחלוקת הא מני רבנן היא אלא אי אמרת
בשאין ערוך עליו מחלוקת אבל בערוך עליו דברי הכל מכורין הא מני לעולם
(א) בשאין ערוך עליו מחלוקת ורבנן היא ואימא ובזמן שאמר לו הוא וכו' מה
שראוי להיות עליו תא שמע רבי יהודה אומר פעמים מכורין פעמים שאין
מכורין מאי לאו אמאי דקאמר תנא קמא קאי רבי יהודה לא רבי יהודה

מלתא
מכר את הצקר ויבטל המשא ומתן
הולך בטל מקח דמקח טעוה הוא אכל כבדי
ומסתברא כמירון אחרון וקמא שנייה דיקא
גמרא מפרש להו: רבי יהודה אומר וכו'.
אם זו היא חמורין מכור אלה לי דהיינו
גמרא מפרש להו: רבי יהודה אומר וכו'.
אם זו היא חמורין מכור אלה לי דהיינו
מחלוקת. דתנא קמא ונחום המדי כליים
החמור: וכו'. וכו'. וכו'. וכו'. וכו'. וכו'.
כליים העשויים לרכיבה כגון אוכף ומרדעת.
על גבן עשויין: אוכף ומרדעת. צין לרכיבה
צין לרכיבה הן: הא לא אמר ליה. חמור וכליו
צנן ולא נחום המדי אלא ע"כ צנן צנן צנן צנן
מיקנא קני נמי שק ודיסקיא וכומני: והא
לכה כרבנן: ערוך עליו. הא שק ודיסקיא
קנה: ס"ש ובזמן שאמר לו הוא וכו' מה
שעליו הרי כולן מכורין. אפילו שק ודיסקיא
מנה שעליו ואפ"ה קמני רישא דלינן מכורין
מחלוקת הא מני רבנן היא. דלמני לא מכר
לא מכר מסתמא עד דא"ל צנן צנן צנן צנן צנן
פירכיה ממה דקמני וכל מה שעליו דמשמע
רבי יהודה ערוך עליו מיידי דהא קמני חמורין
דקאמר ת"ק קאי דשמעיהו דמיפליגי ערוך
עליו למר מכר ולמר לא מכר ואתא איזה
מילתא

ה"ג וכו' ציטול מקח לרבנן לית להו. כלומר
לכו דמן המורה היא דכתיב לא תונו (ויקרא
להו אלא ציטול להו יותר משמות כשמות
אונאה: והפסן. דפרק הזהב צ"ג ע"ד): ר' יהודה
ומרננים אין להם דין אונאה ואמרו

לו ר'. ואמרי צננא גמרא (שם נ"ח): עד כמה
הו אונאה אמר למימר עד כדי
דמיהן דהיינו יתר משמות לא הו
אונאה אלא צננא דרבי יהודה ואפילו
להחזיר אונאה אלא מחילה היא דעביד
איניש דוצין להו ציוקר ומנדקאמרי
ליה לא אמרו דאין להן אונאה אלא
אלו המניין צננתו עבדים וטעוה
וקרקעות וטעמא יליף הים מקראי
אכל לכל מיני אית להו דין אונאה
וציטול מקח כן פירשו רבותינו. ולא
נהירא דהא לא שמעינן להו מהכא
אלא ש"מ דליכא אונאה וצריך להחזיר
הדמים. ונראה צעירי לפרש כן ואי אין
הדמים רחיה לקנות צקר עם הגמל
אמאי מתקיימת מכירת הגמל לגמרי
שלא יחזיר לו זה כלום ללוקח מהאונאה
שכן משמע לשון המשנה מכר את
הגמל לא מכר את הצקר אלא מכירת
הגמל מכירה מעלייתא היא ואמאי
לא מיבעיא דאונאתו היה לו להחזיר
אלו נתאנה שמת אלא אפילו ציטול
מקח ליהו מן הדין דהא נתאנה יותר
משמות טועה. וכ"כ רבנן לית להו לא
החזיר אונאה צננתו ולא ציטול מקח
ציתר משמות אלא ככל ענין קנה ולא
יחזיר לו כלום שאין לנו לכופו צ"ד
לכן אם אינו רוצה לזאת ידי שמים
והמתן אמרו לו לא אמרו אלא את אלו
אכל שאר דברים יש להן אונאה וצריך
להחזיר ואמאי אמרין כמתניתין אין
הדמים רחיה דמשמע שהמכירה
מתקיים לגמרי ולא יחזיר לו מוכר
ללוקח מנעומו כלום והאי דקאמר
גמרא וכו' ציטול מקח לית להו לאו
דוקא דהוא הדין דמאונאת שמת
קפירין אלא משום דקפירין וליהו
ציטול מקח דרצותא קפירין מש"ה
קאמר נמי וכו' ציטול מקח כו':
ומשני מאי אין הדמים (א) היינו
ציטול מקח שאין הדמים רחיה לקנות
את הצקר להקיים המכר אלא לא

רבינו גרשום
ולא התנן (ב"ש נו: ד'
יהודה אומר אין המוכר
ס"ה. בדמים יקרים וכו'.
אמרו לו לא אמר. דאין
להם אונאה: אלא את
אלו העבדים והקרקעות
והקרקעות והקרקעות אבל
במה ושאר מילי אמרו
דיש להן אונאה ומכורין
הפקח: ופשיט מאי אין
הדמים יראה. דקמני מחי
דוראי הוי בטול מקח
הואיל שנתאנה. אבל אחי
להיכא דמכר את החמור
לא מכר את הבקר: ואי
בעית אימא כי אמר רבנן
אונאה וכו' צננא מקח. הני
מילי כבדי שהדעת טועה
דהיינו כגון שותת דלא קני
ליה לאיניש אם נתאנה או
לאו. אבל מתני' להיכא
דמכר לו את הצמר במתאם
זו דאפ"ה לא מכר לו את
הבקר דאי אין הדעת טועה
בכך דוראי ידעי ליה דלא
שריא כולי האי ומתנה היא.
ומאי דקאמר יהויב מתאם
זו מתנה הוא דקאי היכי
ליה: פ"ס"א מקרא את
החמור. סתם לא מכר את
כליו: אמר עולא מחלוקת.
דרבנן נחום דמתני' הביני
כלים: ששק. שואכל בו
החמור: ודיסקא. אותו
מרוצף ששואין בו החבן
לצורך אכילתו וכן עור
עשוי: כומני. מפרש לקמן
מרכבתא דנשים אוכף של
נשים דכל הני למשוי ניהו.
ה"ק סבר דרמשה לא מכר
גמרי דסתם חמור לרכיבה
עומד ולא למשוי ומש"ה
לא מכר לו דלאו כלי
רכיבה הו: למשוי עומד.
והני נמי למשוי ניהו: וכו'.
אוכף ומרדעת. היינו לבד
להרכיבה עומד דברי הכל
אפי' רבנן מדי דמכורין:
חב"ק. ויעוין ציג"ל א':
קילקלי. פושל"א: א טעמא
דאמר וכו'. מש"ה מכר את
האוכף ואת המרדעת הואיל
ופירש: הא לא אמר ליה.
חמור וכליו אוכף ומרדעת
אין מכורין כשמתאם וקשיא
לעולא דאמר אבל אוכף

(א) ג' רבני באלו באלו כמו שבי המוס' כאן בשם ר' פפא וכו' וכו' ר' יהודה.